

Vammaisneuvoston lausunto koskien alueellista hyvinvointisuunnitelmaa

Vammaisneuvosto toteaa, että vaikuttamistoimielimen osallisuudesta huolimatta, ei vammaisia, pitkäaikaissairaita sekä toimintaesteisiä ihmisiä (jatkossa vammaiset) ole huomioitu riittävästi. Vammaisneuvostoa ei kuultu eikä vammaisjärjestöjä ole kutsuttu järjestötyöpajoihin. Vammaisneuvoston kokouksessa on esitelty luonnoksia, mutta vammaisneuvoston kommentit eivät mitenkään näy nyt esillä olevassa hyvinvointisuunnitelmakokonaisuudessa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman valmistelussa ei ole ollenkaan kuultu vammaisneuvostoa, vaikka se koskettaa myös vammaisia ikääntyneitä. Osallisuuden toimintatapaa tuleekin kehittää.

Vammaiset henkilöt puuttuvat omana laajana ryhmänään (15 % väestöstä) hyvinvointisuunnitelmasta. Vammaisia henkilöitä on kaikissa ikäryhmissä ja kaikkien palvelujen käyttäjinä, heidät tulee paremmin huomioida myös lakisääteisissä ikäkausisuunnitelmissa. Jos huomioiminen ei ole mahdollista, vammaisille tulee laatia oma hyvinvointisuunnitelmansa.

Vammaiset puuttuvat myös hyvinvointialueen strategiasta ja palvelustrategiasta. Siksi niistä johdetut tavoitteet eivät suoraan sisällä vammaisten hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä. Korostamme myös ennaltaehkäisevän työn merkitystä.

Korostamme voimakkaasti ruotsinkielisen palvelun puutteita sekä digisaavutettavuuden puutteita (<https://www.luvn.fi/fi/saavutettavuusseloste-lansi-uudenmaan-hyvinvointialueen-verkkosivusto>). Saavutettavuus-termiä käytetään usein tarkoittaen kuitenkin muuta kuin saavutettavuus-direktiivin mukaisia asioita.

Korostamme myös ennaltaehkäisevän työn merkitystä, joka näyttää nyt puuttuvan.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman kommentit

Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen perustuu yhteistyöhön järjestöjen kanssa. Samaan aikaan vammaisjärjestöjen ja eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytyksiä heikennetään laskemalla toiminta-avustuksia merkittävästi.

Vammaiset on hyvin syrjitty ja helposti ulkopuoliseksi jäävä ryhmä. Heidän on hyvin vaikea osallistua tavanomaiseen yhdistystoimintaan, joissa harvoin huomioidaan muun muassa toimintapaikkojen esteettömyys tai muut vammaisuuden asettamat rajoitteet. Tästä syystä vammaisjärjestöt ovat järjestäneet toimintaa, johon on helppo tulla mukaan.

Terveiden elintapojen edistäminen

Vammaisyhdistykset ovat järjestäneet omalle jäsenistölleen sopivaa liikuntaa yhteistyössä muiden järjestöjen ja kaupungin kanssa. Jos järjestöjen toiminta lakkaa avustusten poistuessa, tulee toiminta järjestää muulla tavoin.

Vammaisten osallistumista liikuntaan tulee tukea riittävin palveluin, kuten kuljetuspalvelujen lisämatkoilla ja lisätunneilla avustajille.

Hyvinvointi- ja terveystarpeiden kaventaminen

Ihmettelemme, miksi osatyökykyisten kuntoutuksen tavoiteseurannan mittari on vain 70 %. Seurannan osalta tulisi lähestyä sataa, jos tavoitteet on asetettu yksilöllisesti/realistisesti.

Tarvitaan toimenpiteitä vammaisten työllisyyden kohentamiseksi. Tähän riittävä toimenpide ei ole maininta hyvinvointisuunnitelmassa: "Monimuotoisuuslupauksen lisääminen kaikkiin Länsi-Uudenmaan rekrytointeihin." Tuo maininta ei avaudu tarpeeksi selkeästi.

Asiakasmaksut kasaantuvat niille, joilla on paljon sosiaali- ja terveystarpeita käytössään. Samoilla henkilöillä on usein taloudellisia ongelmia ja vaikeuksia hakea maksujen alennuksia. Näille henkilöille tarvitaan sosiaalityöntekijöiden apua.

Tiedolla johtamisen kehittäminen

Tietojen kerääminen yhteistyössä järjestöjen kanssa vaarantuu, jos vammaisten järjestöt ajetaan alas.

Päätöksentekoon tulee saada vammaisvaikutusten arviointi. Tästä vammaisneuvosto on tehnyt aloitteen.

Pelkkä "Tietoisuuden lisääminen vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja vaikuttavista toimintatavoista hyvinvointialueella" kuten suunnitelmassa mainitaan, ei riitä. Tarvitaan todellista tietoa, kun puhutaan tiedolla johtamisesta.

Turvallisuuden edistäminen

Vammaisten henkilöiden turvallisuudessa on laajasti puutteita. Näitä asioita on nostettu esiin useissa yhteyksissä. Vammaisten ja maahan muuttaneiden ihmisten selviytyminen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa - toimintakorttien käyttöönotto on hyvä askel, mutta se tulee aloittaa heti. Myös muita toimia tarvitaan.

Vammaiset henkilöt joutuvat helposti lähi- ja perheväkivallan tai muun väkivallan kohteeksi. Väkivallan ehkäisy on tärkeää turvallisuuden edistämistä.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen

Esteettömyyden ja saavutettavuuden parantamiseksi tulee käynnistää toimenpiteet heti. Esteettömyyden osalta tulee sopia tarkat vastuurajat. Kunnat vastaavat kaavoituksesta ja rakennusvalvonnasta. Tulee myös huomioida toimintatavat, jotka ovat jokaisen toimijan vastuulla – usein esteellisyys johtuu huonoista toimintatavoista, epäsopivista laitteista ja kalustosta. Tässä kohden on hyvä muistuttaa v. 2025 voimaan tulevasta esteettömyysdirektiivistä, joka koskee palveluja ja tuotteita.

Saavutettavuus on erittäin tärkeässä roolissa, kun digitaalisia palveluja lisätään. Länsi-Uudenmaan palvelut eivät täytä tällä hetkellä lain vaatimuksia. Nopeita korjauksia vaaditaan.

Digipalvelujen laajentuessa tulee huomioida, etteivät kaikki voi niitä käyttää. Rinnalle tulee järjestää muita kanavia hoitaa asiointia, esim. henkilökohtainen palvelu tai puhelinpalvelu. Näiden palvelujen tulee olla yhtä toimivia kuin digitaaliset palvelut myös saatavuuden osalta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Vammaisten osalta on hyvä huomioida vammaisuuden vaikutus lasten ja nuorten elämään. Lapsi tai nuori voi itse olla vammainen, mutta myös vanhempien vammaisuus voi vaikuttaa lapsen tai nuoren elämään. On tärkeää, että vammainen lapsi tai nuori voi elää ikäkaudelle tyypillistä elämää ja että myös hänelle on sopivia harrastuksia. Yleisten palvelujen ollessa riittämättömiä, pitää erityispalveluja olla saatavilla.

Vammaisneuvosto nostaa esiin koulupsykologien riittävyyden.

Vahvistamme lasten, nuorten ja perheiden arkiympäristöjen turvallisuutta

Tässä kohdassa pitäisi näkyä selvemmin väkivallan ennaltaehkäisyn painottaminen ja lasten ja nuorten oman toiminnan vahvistaminen, ei pelkästään tapahtuneiden korjaaminen.

Yhteistyön parantaminen kolmannen sektorin järjestöjen ja muiden toimijoiden esim. sovittelun kanssa.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Vammaisneuvosto muistuttaa, että myös vammaiset henkilöt ikääntyvät ja heidän vammaisuuteensa liittyvä palvelutarpeensa säilyy.

Järjestöjen toiminnalla on suuri merkitys hyvinvoinnin edistäjänä. Matalankynnyksen, vapaaehtoisten vetämien kerhojen kanssa yhteistyö ja niiden resurssien turvaaminen. Näiden tärkeä tehtävä on saada ikääntyneet liikkeelle kotoaan.

Digitaalisten palvelujen kehittämisen ohessa täytyy huomioida myös ne ikääntyneet kenties muistisairaat, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia palveluja. Verkkosivujen lisäksi täytyy kehittää myös kirjallinen (paperi) tiedottaminen ja puhelinpalvelu, joka toimii ajallaan.

Vammaisneuvoston puolesta,

Pirkko Kuusela
puheenjohtaja

Marsa Valtonen
1. varapuheenjohtaja

Rosita Ahlgren
2. varapuheenjohtaja

Juha-Matti Koskinen
3. varapuheenjohtaja

Jakelu

Österman Pilvi
Wilén Leena
Jenni Björkstén
Isla Huisjen

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi